

PRÍLIŠ RADIKÁLNY?

VÝVINOVO-PSYCHOLOGICKÝ POHĽAD NA PROCES STÁVANIA SA DOSPELÝM:
VÝZNAM SOCIÁLNEHO A OSOBNOSTNÉHO ROZVOJA V ŠKOLE

LENKA SOKOLOVÁ

MIROSLAVA LEMEŠOVÁ

PEDAGOGICKÁ FAKULTA, UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

KATEDRA PSYCHOLÓGIE A PATOPSYCHOLÓGIE

TEORETICKÁ ČASŤ

Porozumieť postojom detí a dospelých znamená naučiť sa vidieť veci inak...

ČO JE RADIKÁLNE A ČO NIE?

Čo je radikálne určuje spoločenský konsenzus, ktorý sa mení.

Čo bolo „radikálne“ kedysi, môže byť dnes akceptovateľné, či dokonca žiaduce...

Najviac nás znepokojujú také postoje a názory, ktoré ohrozujú naše práva, naplnenie našich osobných potrieb a cieľov.

PREČO MLADÝCH PRIŤAHUJÚ RADIKÁLNE A EXTRÉMNE POSTOJE A NÁZORY?

- spoločnosť verzus osobná identita
(experimentovanie, vymedzenie sa voči hodnotám rodičov, dospelých a pod.)
- nedostatok citu spolupatričnosti
(nenaplnená potreba niekam patriť, „zapadnúť“ do rodinnej alebo rovesníckej skupiny)
- dostupnosť širokého spektra informácií
(a súčasne nedostatočná schopnosť ich kritického prehodnocovania a triedenia)

BYŤ RADIKÁLNY = VÝVINOVÁ POTREBA?

- **E. Erikson:** dospievanie a konfúzia identity
 - V každom vývinovom štádiu sa odohráva psychosociálna kríza.
 - Tieto krízy však nemajú negatívny charakter, sú zdrojom rastu.
 - Kríza je bod obratu, čas, kedy sa značne zvyšuje potenciál aj vulnerabilita jednotlivca.

BYŤ RADIKÁLNY = VÝVINOVÁ POTREBA?

- **J. Marcia: stavy identity**
- **predčasne uzavretá identita** – mladý človek má ustálený, pevný záväzok, ale dospel k nemu bez prežitia krízy identity, sebaanalýzy, voľby hodnôt.
- **difúzia identity** – mladý človek neprešiel krízou identity a nevytvoril si stabilný záväzok.
- **psychosociálne moratórium** – mladý človek prechádza krízou identity, skúma, hľadá, formuje svoje ciele, ale ešte nemá ustálený záväzok.
- **dosiahnutá identita** – mladý človek prešiel krízou identity, procesom sebaanalýzy a voľby hodnôt a má vybudovaný stabilný systém záväzkov.

BYŤ RADIKÁLNY = VÝVINOVÁ POTREBA?

- **J. J. Arnett (2004):** vynárajúca sa dospelosť = predĺžené dospievanie
 - Charakteristiky vynárajúcej sa dospelosti:
 - intenzívna explorácia, skúmanie vlastnej identity,
 - nestabilita a odkladanie záväzkov dospelosti (napr. rodičovstva),
 - výrazné zameranie na seba,
 - charakteristický pocit „medzi“,
 - vek mnohých možností charakteristický experimentovaním,
 - časté je aj rizikové správanie.

NENAPLNENÁ POTREBA NIEKAM PATRIŤ

■ A. Adler:

- Správanie jednotlivca je motivované potrebou niekam patriť, mať svoje miesto v skupine.
- Súčasne každý usiluje o tzv. zdravú nadržanosť.
- Ak tieto dve potreby nie sú naplnené, rozvíja sa cit resp. komplex menejcennosti.
- Deti a dospelávajúci na takú situáciu reagujú hľadaním alternatívnych možností uspokojenia potreby „zapadnúť“.

PREČO NEZAPADÁM?

- R. Dreikurs:
- chybné ciele správania
- Nevšímajú si ma.
 - POZORNOSŤ
- Ovládajú ma.
 - BOJ O MOC
- Ublížujú mi.
 - SNAHA O ODPLATU

AKÁ JE ÚLOHA ŠKOLY?

- formovať postoje
- rozvíjať zručnosti
- reorientovať chybné ciele správania
- rozvíjať kritické myslenie
- ponúkať alternatívne voľby správania

- **Aké sú najčastejšie bariéry naplňania týchto cieľov?**
 - pravidlá vo forme zákazov (negatívne formulácie),
 - orientácia na negatívne príklady, zastrašovanie,
 - hlavná orientácia na kognitívnu zložku postoja (málo priestoru pre afektívnu a konatívnu zložku),
 - represia namiesto hľadania porozumenia.

PRAKTICKÁ ČASŤ

CVIČENIA A AKTIVITY Z PUBLIKÁCIE:
PSYCHOLOGIA ZÁŽITKOM

ROZVOJ SOCIÁLNYCH ZRUČNOSTÍ A EMOČNEJ INTELIGENCIE

- **elektronická metodická príručka**

- PaedDr. Anežka Hamranová, PhD.
- Mgr. Miroslava Lemešová, PhD.
- Mgr. Katarína Minarovičová, PhD.
- Mgr. Lucia Sabová, PhD.
- Mgr. Lenka Sokolová, PhD.

Publikácia je výstupom projektu KEGA 021UK-4/2013
Vyučovanie psychológie a predmetov osobnostného
a sociálneho rozvoja - súbor metodických materiálov.

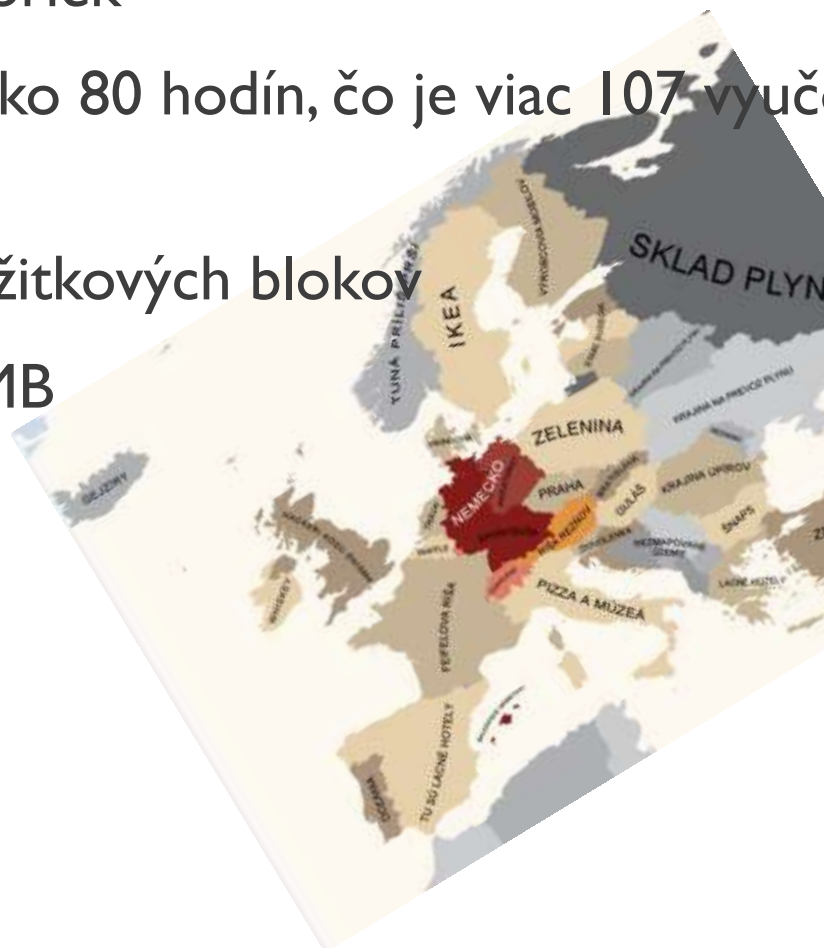
METODICKÁ PRÍRUČKA V ČÍSLACH

- 5 autoriek
- viac ako 80 hodín, čo je viac 107 vyučovacích hodín
- 14 zážitkových blokov
- 625 MB

521 strán

134
technik

4850
minút

MOŽNOSTI POUŽITIA:

- psychológia
- sociálno-psychologický tréning
- etická a estetická výchova
- občianska náuka
- biológia a geografia
- história
- jazyky a komunikácia
- predmety a kurzy zamerané na voľbu povolania, primárnu prevenciu, výchova k manželstvu a rodičovstvu a pod.

TÉMA BLOKU	MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY
ADAPTÁCIA NA NOVÉ SOCIÁLNE PROSTREDIE	psychológia (sociálna psychológia, psychológia osobnosti), sociálno-psychologický tréning (spoznávanie druhých), občianska náuka (človek a spoločnosť)
SEBAPOZNÁVANIE	psychológia (psychológia osobnosti, sebapoznávanie, motivácia, hodnoty, aspirácie), sociálno-psychologický tréning (sebapoznávanie), občianska náuka (osobnosť človeka), etická výchova (dôstojnosť ľudskej osoby, sebapoznávanie)
ROZVOJ KOMUNIKAČNÝCH ZRUČNOSTÍ	psychológia osobnosti (sebapoznávanie), sociálna komunikácia, sociálno-psychologický tréning (sebapoznávanie, socializácia, verbálna a neverbálna komunikácia), občianska náuka (osobnosť človeka), etická výchova (komunikácia)
ROZVOJ SCHOPNOSTÍ	psychológia (kognitívne procesy a učenie, tvorivosť), sociálno-psychologický tréning (osobnostný rozvoj), občianska náuka (vzdelávanie ako hodnota, podstata ľudskej psychiky), etická výchova (tvorivosť v medziľudských vzťahoch), po modifikácii ale aj v rámci slovenského jazyka, cudzích jazykov a pod.

- 7_Adaptacia_na_nove_socialne_prostredie
- 8_Sebapoznavanie
- 9_Rozvoj_komunikacnych_zrucnosti
- 10_Rozvoj_schopnosti
- 11_Poznavanie_inych
- 12_Narodna_etnicka_rozmanitost
- 13_Nabozenska_rozmanitost
- 14_Kulturalna_rozmanitost
- 15_Rodova_rozmanitost
- 16_Ekonomicka_rozmanitost
- 17_Rozmanitost_zivotnych_stylov
- 18_Osobnost_a_jej_rozmanitost
- 19_Konflikty_agresia_sikanovanie
- 20_Zdravy_zivotny_styl
- 1_Zaciname_so_Psychologiou_zazitkom
- 2_Titulny_list
- 3_Obsah
- 4_Na_uvod
- 5_O_metodike
- 6_Ako_na_to_alebo
- 21_O_autorkach
- 22_O_projekte
- 23_Namiesto_zaveru
- 24_Tiraz

AKO S METODIKOU PRACOVAŤ

- metodický postup
- pracovné listy

nto počítač > Dokumenty > PUBLIKACIE > Psychologia_zazitkom_final > 15_Rodova_rozmanitost

Názov

- Metodicky_postup_Rodova_rozmanitost
- PL_jazykove_stereotypy_U
- PL_jazykove_stereotypy_Z
- PL_ruzovomodre_zivoty
- PL_vlastnosti_rod

ČO MOŽNO VYUŽIŤ ZO „PSYCHOLÓGIE ZÁŽITKOM“ V KONTEXTE TÉMY SEMINÁRA?

Zážitkový blok **Poznávanie iných**

Vhodné aktivity: (Ne)posudzuj knihu podľa obalu, Ja ako ďalekohľad

Zážitkový blok **Národná a etnická identita**

Vhodné aktivity: Typickosť krajín I., Typickosť krajín II., Ak mi povieš svoje meno, name, Name...

Zážitkový blok **Rozmanitosť životných štýlov**

Vhodné aktivity: Spoznajte subkultúry, Na čo si dať pozor

Zážitkový blok **Náboženská rozmanitosť**

Vhodné aktivity: Keď sa povie náboženstvo, Náboženstvo u nás a vo svete, Religiozita, Univerzálne hodnoty

ZDROJE:

- Adler, A. (2011). The Education of Children. Gutenberg Publishers.
- Arnett, J. J. (2004). Emerging Adulthood: The Winding Road from Late Teens through the Twenties. Oxford: Oxford University Press.
- Dreikurs, R. & Stoltz, V. (1964). Children the Challenge. Hawthorne Books.
- Lemešová, M. a kol. (2014): Psychológia zážitkom: Metodická príručka. BA: Univerzita Komenského.
- Sokolová, L. (2015): Čo ma čaká v škole? Adlerovská psychológia v školskej praxi. BA: Univerzita Komenského.
- Vágnerová, M. (2000): Vývojová psychologie. Praha: Portál.
- West, K. G. (2002): Dobrodružství vývoje. Praha: Portál.
- Obrázky a fotografie: autorky, wikipedia, www.stockvault.com

ĎAKUJEME ZA POZORNOSŤ

- sokolova@fedu.uniba.sk
- lemesova@fedu.uniba.sk

- Informácie o projekte:

<http://www.saup.sk/ucebne-materialy/projekt-vyucovanie-psychologie-a-predmetov-osobnostneho-a-socialneho-rozvoja>